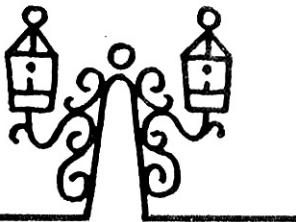

Panu

Patsaista ja patsaspäätöksistä

Kirjoitin joitakin vuosia sitten Liitossa merenkulun muistomerkistä Ouluun, lienen kirjoittanut kahdestikin. Sen artikkelin kirjoitin omalla nimelläni, joka on osittain vanhempieni antama, osittain oma ottamani. Myös nimi-merkkinä olen tuon tuonoisen idean kannalla vielä tänäkin päivänä.

Itse idean isä oli silloin vielä virassa ollut kaupungin rakennusmestari Aku Rönkönharju. Hänen ajatuksensa oli ja lienee vielä tänäänkin tämä: nykyisen Kauppatorin keskelle muotoiltaisiin syvennys, joka symbolisoisi sitä venevalkamaa, joka vielä 30-luvun jälkipuoliskolla oli nykyisen torin paikalla. Uusi allas olisi vain pienoisallas, mutta sehän voisi muodoltaan muistuttaa tuota täyttämällä kuvasta poistettua allasta. Sen altaan keskelle kohoaisi Oulun merenkulun muistomerkki.

Ruiskuhuoneenrannan venevalkama oli jääne Ruiskuhuonetta paljon vanhemmalta ajalta. Alkuperäinen allas, sisäsataman oleellinen osa, sisin ja suojaisin satama-allas, oli syntynyt eikä tehty. Se oli lahdeke, joka piti kauan pintansa, niin että meri sananmukaisesti huuhtoi rannimmaisimpien kauppahuoneiden portaita. Altaan reunoille kohosivat ne ranta-aitat, jotka vieläkin ovat Rantakadun ja torin välissä, niin myös "Ned(1)erlaaki" ja Bergbomin-Montinin makasiini. Altaan rantaviiva määräsi kaikkien mainittujen rakennusten sijainnin, niin mm. viimeksimainittu makasiinin epäsymmetrisen

aseman. Allasta ei ollut viivottimella vedetty. Ideaan kyllä sisältyi, että se Bergbomin kommenteihin aikanaan pystyttämä makasiini olisi saanut jäädä siihen, mihin se oli rakennettukin. Poishan se siirrettiin vain tilapäiseksi jäävän parkkeerausneliön takia. Meidän lisäksi pystyttämisen kannalla oli alusta alkaen mm. professori Esko Järventaus.

Tiedämme kaikki, että koko ranta-alue Vaakunan ja Hallin välillä muotoillaan uudelleen, kunhan aikaa vähän kuluu.

Akun ajatus oli, että uuden pienoisaltaan keskelle olisi kohotettu komea ankuri, veistetty tai valettu, merenkulusta muinaisesta muistuttamaan ja mikä ettei inostamaan uusienkin Varjakoiden ja Tuirien varustamiseen. Nyt pystytettiin Ainolan puistoon Pakolaan merestä nostettu alkupeäinen jättiläisankuri, niin että itse "patsaasta" täytynee jo voida keskustella.

Lie viimeinen hetki palauttaa tämä idea mieleen, sillä huhtikuun 8:ntenä korkea kaupunginvaltuusto tekee kuulemma jonkin näihin asioihin liittyvän päätöksen. Päätös saattaa olla vain periaatepäätös, mutta kaiken varalta, ettei sitten sanottaisi, että ei tarvitse tulla osille, kun toiset jo ovat päättäneet.

Ainakin tässä kaavailtu allas-idea edellyttää kyllä Hailuoto-laivan museoimista uudella tavalla!

Oulun kaupungin muistomerkistä on keskusteltu aina silloin tällöin. 350-vuotisjuhlan ympärillä

taidettiin käydä kiivain keskustelu. Mikäli en väärin muista, kuten entinen opettajani tapasi sanoa, kaupunki järjesti kilpailun, johon tuli paljon ehdotuksia, jotka sitten korkea raati asetti paremmuusjärjestykseen. Ensimmäiselle sijalle tuli muistomerkkihahmotus, jonka keskushahmona oli (ja Taidemuseon ikkunassa on yhä) kuningas Kaarle, perustamiskirjeen allekirjoittaja. Mies lohineen ja vanhahko nainen, risti rinnalla, kuvannevat kaupungin ensimmäisiä asukkaita. Kuninkaan käsi on huolehtivaisesti naisen olkapäällä. Ehdotuksen tekijä oli tunnettu kuvanveistäjä Lauri Leppänen.

Oulun perustamisen muistomerkki kai oli ajateltu pystytettäväksi Kaupungintalon eteen siinä vieläkin komeilevan sammuneen suihkulähteen paikalle. Vastahyökkäyksen aioitti kaupungin kirjastonjohtaja, viisaustieteen maisteri Samuli Pakkala, joka ei kumartanut herroja eikä kuvia. Muistelen, että Samuli piti pahimpana vikana Kaarlen korostettua osaa. Kriittikissä oli vähän sitä sävyä, että mokomakin majasteetti, parakin hyväntekijä... Ja kova mieshän oli sekä herttua Kaarle että yhdeksäs Kaarle, Karl IX. Kovia ukkoja olivat kaikki Vasat, isä Kustaasta alkaen.

Niinhan siinä sitten kävi, että kaikki kipsit pantiin "jähin" eli korkeintaan korotettiin ikkunat tai huoneenkoristeiksi.

Toki Oulussa ennen tuotakin oli keskusteltu patsaista, ainakin silloin, kun sata vuotta sitten puuhattiin patsasta piispaksi päätyneelle runoilijalle Frans M. Franzénille. Kiivaimmat kansallisuustaistelijat nimittäin vetivät Fransin kilpailijaksi toisen Oulun koulun pojan, runsaan neljänkymmenvuotisat nuoremman Johan Vilheim Snellmanin. Ehkäpä siitäkin asiasta joskus jotakin!

Nyt vain onnea Oululle ja päätäjien päähän ja paasta pöydälle hyviä päätöksiä!